

INICIJATIVA

Časopis osoba sa invaliditetom - 2016. godina - broj 121

VLADATK

BESPLATAN
PRIMJERAK

KynDySry

SADRŽAJ

POSLJEDNJE ZBOGOM ZDRAVOM RAZUMU	3
BIH U BROJKAMA: MILION SIROMAŠNIH, 525 MILIONERA I 95 MULTIMILIONERA	4
JOŠ UVIJEK NAJNEZAPOSLENIJI U EVROPI	5
EKONOMSKA NEZAVISNOST JE KLJUČ SVEGA	6-9
IZ KONVENCIJE UJEDINJENIH NACIJA O PRAVIMA OSOBA SA INVALIDITETOM	10
SA RODITELJIMA, MUKA ILI KOMODITET	11-12
KAKO MLADE ZADRŽATI U BOSNI I HERCEGOVINI	13 - 17
ŽIVOT SA RODITELJIMA POSLE TRIDESETE	18-19
KAMPANJA #PonosniNaSebe	20
PARAN: PERUANSKO PLANINSKO SELO SLIJEPIH	21
NEVEROVATNA ZANIMANJA KOJA VIŠE NE POSTOJE	22-23
FANTASTIČNI REZULTATI ŠESTOSATNOG RADNOG VREMENA	24
EVO KAKO ĆE IZGLEDATI SVIJET KADA U PENZIJU BUDEMO ODLAZILI SA 67 GODINA	25
ŠARENA STRANA	26
POVUKLA SE GOSPODARICA TENISA	27

NEKE INFORMACIJE KORIŠTENE SU IZ DNEVNIIH NOVINA I INTERNET STRANICA.

**Informativni centar za osobe
sa invaliditetom "Lotos" Tuzla**

Redakcija:

Fikreta Hasanović
Suvad Zahirović
Jasminko Bijelić
Adisa Kišić
Aladin Kavgić

Glavni i odgovorni urednik:

Fikreta Hasanović

Adresa redakcije:

M. i Ž. Crnogorčevića 3
75 000 Tuzla
Tel./Fax: + 387 35 251-476, 251-245

E-mail:

ic.loتوs@bih.net.ba
info@ic-loتوs.org.ba

Web:

www.ic-loتوs.org.ba

Izdavač:

Informativni centar za osobe sa
invaliditetom "Lotos" Tuzla

Tiraž:

1000 primjeraka

INICIJATIVA (lat.)

Podsticaj za neku aktivnost posebno u pravu, zakonodavna inicijativa, pravo na podnošenje prijedloga zakona i drugih akata s pravnim dejstvom.

Uopšte, "čovjek od inicijative" je onaj koji samostalno preduzima potrebnu aktivnost u svom ili širem djelokrugu privatnog ili javnog života, ne čekajući za sve naredbe ili spoljašnji podsticaj.

Broj: 08-651-437-4/97

Sarajevo 16.12.1997. god.

Redni broj: 746

**Upis u evidenciju javnih glasila izvršen u skladu
sa Zakonom o javnom informisanju.**

POSLJEDNJE ZBOGOM ZDRAVOM RAZUMU

London Times je prije izvjesnog vremena objavio ovu vijest:

- Danas žalimo odlazak voljenog prijatelja Zdravog Razuma koji je bio sa nama mnoge godine. Niko ne zna točno koliko je bio star s obzirom da je njegova krštenica davno zagubljena u birokratskoj crvenoj traci.

On će biti zapamćen po tome što se držao dragocjenih lekcija:

- Znati kad se skloniti sa kiše,
- Zašto ko rano rani dvije sreće grabi,
- Život nije uvijek fer,
- Možda sam ja kriv...

Propao je još više kad su škole morale dobiti roditeljski pristanak da bi djeci dali losion za sunčanje ili aspirin, ali nisu smjeli obavijestiti roditelje ako je učenica trudna i želi abortirati. Zdrav razum je izgubio želju za životom otkako je crkva postala biznis, a kriminalci počeli dobivati bolji tretman od svojih žrtava. Zdrav Razum je prebijen otkad se niste mogli braniti od provalnika u vlastitom stanu i provalnik vas je mogao tužiti za napad. Zdrav Razum se konačno odrekao želje za životom kad je jedna žena propustila shvatiti da je kava koja se puši vruća, prosula je u krilo i odmah

Zdrav Razum je živio po jednostavnim ekonomskim pravilima: Ne troši više nego što zarađuješ i oprobanim strategijama: Odrasli, ne djeca, vode stvari. Njegovo zdravlje je počelo naglo propadati kada su uvedene dobro zamišljene, ali teške regulative.

Izvještaji o: šestogodišnjem dječaku optuženom za seksualno uznemiravanje zato što je poljubio djevojčicu, o učitelju koji je otpušten, jer je kaznio neodgojenog učenika, su samo pogoršali njegovo stanje. Zdrav Razum je izgubio tlo pod nogama kad su roditelji napali nastavnike, jer rade posao koji su oni propustili uraditi u discipliniranju njihove neodgojene djece.

dobila ogromnu nadoknadu. Zdrav Razum će biti ispraćen od njegovih roditelja Istine i Povjerenja, od njegove supruge Diskrecije, od njegove kćeri Odgovornosti i njegovog sina Logike.

Iza njega ostaju njegova 4 polubrata:

- Znam svoja prava,
- Hoću odmah,
- Neko drugi je kriv i
- Ja sam žrtva.

Pogrebu nije prisustvovalo mnogo njih, jer je vrlo malo njih shvatilo da je otisao. Ako ga se vi još sjećate, širite ga dalje, ako ne, pridružite se većini i ne radite ništa...

Izvor: www.magicus.info

BIH U BROJKAMA: MILION SIROMAŠNIH, 525 MILIONERA I 95 MULTIMILIONERA

Oko milion stanovnika Bosne i Hercegovine živi na granici siromaštva, a od toga njih više od 600.000 živi ispod te granice.

Na drugoj strani je 617 superbogataša. Između ne postoji srednja klasa jer je potpuno uništena, nego oni koji ni sami ne znaju kako preživljavaju dan za danom, čak i ako su zaposleni. To je, u najkraćem, socijalna slika današnje Bosne i Hercegovine, piše Dnevni list.

Prema svim relevantnim analizama oko 30.000 stanovnika BiH ne umire od gladi samo zahvaljujući hrani koju besplatno dobivaju u narodnim kuhinjama.

Ovog trenutka u BiH je više od 540.000 nezaposlenih i 718.000 zaposlenih. Posebno dramatična je procjena da oko 200.000 zaposlenih radi za minimalnu mjesečnu platu od oko 370 maraka, a da otprilike isti broj zaposlenih svaki dan ide na posao, ali redovno ne dobiva platu niti im se uplaćuju doprinosi! Svemu ovome treba dodati i oko 500.000 penzionera u BiH s tim da više od 60 posto njih ima mjesečnu penziju koja jedva prelazi 300 maraka. I dalje važi podatak iz prošle godine da oko 700.000 ljudi ode na spavanje gladno – bez kakve-takve večere. Sve u svemu, Bosna i Hercegovina je među najsirošnjim zemljama u Evropi i svijetu. Prema nedavnoj analizi Svjetske banke,

BiH je po nacionalnom bruto dohotku među najsirošnjim državama bez obzira što statistika kaže da BDP u posljednje vrijeme vidljivo raste. Usporedbe radi, u BiH se po glavi stanovnika godišnje potroši 28 kilograma mesa, a u državama Evropske unije 91 kilogram. Ili: u EU se godišnje po glavi stanovnika pojede 35 kilograma hljeba, a 110 u BiH.

Svjetska banka je našu zemlju i službeno svrstala na peto mjesto najsirošnjih evropskih država – iza Moldavije, Ukrajine, Kosova i Albanije.

Međutim, BiH ima i drugo lice, ono koje govori o nevjerojatnom bogatstvu malog broja ljudi. Inozemna istraživanja pokazuju da u Bosni i Hercegovini žive 92 multimilijunaša čije bogatstvo vrijedi nešto više od deset milijardi maraka. U tu kategoriju, prema međunarodnim standardima i metodologijama, spada svaki pojedinac čije bogatstvo premašuje iznos od 30 miliona dolara. Zanimljivo je da broj multimilionera u BiH raste – 2012. godine bilo ih je 65 da bi se njihov broj povećao

u 2015. na 92, a po svim procjenama na kraju ove godine bit će više od 100! U zemlji općeg siromaštva kakva je BiH, gotovo nevjerojatno zvuči i podatak da raste štednja građana u komercijalnim bankama i već je premašio ukupan iznos od deset milijardi maraka! Međutim, ništa manje nije zanimljiv podatak da u BiH živi i 525 milionera. Riječ je o stanovnicima koji na svojim računima u komercijalnim bankama u BiH imaju po milion i više maraka. Kako stvari stoje, najbolji odgovor na pitanje otkud multimilioneri i milioneri u državi siromaštva u kojoj cvjetaju korupcija i organizirani kriminal i uopće tko se i na koji način enormno obogatio, mogu dati tužiteljstva i sudovi.

JOŠ UVijeK NAJNEZaPOSLENIJI U EVROPI

BiH je u protekloj godini uspjela u izvjesnoj mjeri popraviti odnos između broja zaposlenih i nezaposlenih. No, i dalje se nismo pomakli sa posljednjeg mjesta po zaposlenosti i prvog mjesta po nezaposlenosti na cijelom kontinentu.

Predizborne kampanje i izborni programi partija neizbjježno se bave pitanjem zaposlenosti, posebno bolnim u Bosni i Hercegovini. Obećanja o otvaranju novih radnih mesta i mjerama za suzbijanje nezaposlenosti redovno daju sve političke stranke i njihovi kandidati, neki manje, a neki više ambiciozno. Od oktobra 2014. godine, kada su održani Opšti/opći izbori u BiH, došlo je do blagog porasta zaposlenosti

oktobarskog). Odnos između broja zaposlenih i broja nezaposlenih takođe se neznatno poboljšao, iako je još uvijek veoma visok, te je broj nezaposlenih i dalje na oko 75% broja zaposlenih. No, ovaj procenat nije ujednačen u cijeloj državi i trenutno je znatno lošiji u Federaciji BiH, gdje iznosi 86,3% (u odnosu na 87,6% u oktobru 2014. godine).

Promjene u broju zaposlenih i nezaposlenih u proteklih 16 mjeseci nisu se značajno odrazile na poziciju BiH u statistikama zaposlenosti u evropskim okvirima. Bosna i Hercegovina i dalje je daleko iza svih evropskih zemalja po stopi zaposlenosti. U 2015. godini, u 42 evropske države za koje su dostupni podaci,

prosjek stope nezaposlenosti bio je 10,01%, dok je prosječna stopa zaposlenosti iznosila 61,53%. Ako iz ove računice isključimo države koje imaju daleko razvijeniju ekonomiju i aktivnije tržište rada i napravimo poređenje samo sa državama regionala, čija je situacija sličnija onoj u BiH, rezultati su i dalje porazni. Regionalni prosjek stope zaposlenosti je oko 50%, što

Država	Stopa nezaposlenosti	Stopa zaposlenosti
Crna Gora	17,3%	41,5%
Srbija	17,3%	41,8%
Albanija	17,5%	58,3%
Slovenija	11,7%	67,5%
Hrvatska	17,9%	56,6%
Makedonija	24,6%	42,7%
Kosovo	35,3%	(nema podataka)
Bosna i Hercegovina	42,8%	23,4%

i pada nezaposlenosti, premda je on daleko od dovoljnog da bi se ispunilo pomenuto obećanje. U odnosu na oktobar 2014., kada je u cijeloj državi registrovano 707.146 zaposlenih i 547.664 nezaposlenih, situacija je danas nešto bolja. Posljedni zvanični podaci Agencije za statistiku BiH pokazuju da je u februaru 2016. godine u Bosni i Hercegovini registrovano 718.281 zaposlenih i 536.684 nezaposlenih. U procentima, to znači da se broj zaposlenih u februaru 2016. povećao za 1,57%, a broj nezaposlenih smanjio za 2% u odnosu na oktobar 2014. godine. Kada se pogleda mjesečni prosjek broja zaposlenih i nezaposlenih, situacija je nešto lošija. Od novembra 2014. do februara 2016. godine, prosječan broj zaposlenih bio je 712.754 (0,8% veći od oktobarskog), dok je prosječan broj nezaposlenih bio 542.002 (1% manji od

je više nego duplo veći procenat u odnosu na BiH. Bosna i Hercegovina trenutno je jedina evropska država u kojoj je stopa zaposlenosti manja od 40%, a stopa nezaposlenosti veća od 40%. Tako se, recimo, registrovana nezaposlenost u BiH kreće oko 42,8%, dok na Kosovu, koje se nalazi na jednom mjestu ispred BiH, ona iznosi 35,3%. Razlika u stopi zaposlenosti između BiH i Crne Gore – koja je pretposljednja u ovoj kategoriji – još je izrazitija: u Bosni i Hercegovini, stopa zaposlenosti iznosi 23,4%, a u Crnoj Gori 41,5%. Može se, dakle, zaključiti da poboljšanja od 1-2%, koja su postignuta u proteklih godinu i po dana, ne znače skoro ništa za približavanje BiH ne samo evropskim, već i regionalnim državama u pogledu zaposlenosti i nezaposlenosti stanovništva.

Izvor: www.istinomjer.ba

EKONOMSKA NEZAVISNOST JE KLJUČ SVEGA

Inicijativa: Možete li se za početak predstaviti našim čitaocima?

Zovem se Ana Kotur, živim u Banjaluci, imam 27 godina i od rođenja imam cerebralnu paralizu, hemiparetski obrazac lijevo – što u slobodnom govoru može da se okarakteriše kao djelimična slabost jedne strane. Rođena sam prije vremena, u sedmom mjesecu trudnoće i uslijed komplikacija koje su nastale, imam posljedice u vidu nešto težeg kretanja, oštećenja u vidu i neminovno, nešto nesamostalnosti u svakodnevnom funkcionisanju. Ipak, to ni na koji način nije ograničilo moju volju da živim život kakav žive moji vršnjaci bez invaliditeta i nisam dozvolila da odredi većinu mojih izbora u životu. Po zanimanju sam diplomirana pravnica i trenutno volontiram u advokatskoj kancelariji kao pripravnica.

Iskoristit ću zadnji dio Vašeg prethodnog odgovora da Vas zamolim da našim čitaocima opišete put koji ste prošli do zaposlenja. Koliko treba da jedna osoba sa invaliditetom dođe do posla u današnjem okruženju u BiH?

Angažman koji trenutno imam je moj prvi angažman u struci. Prije toga, dvije godine sam radila u okviru Projekta IN – Implementacija UN Konvencije o pravima OSI u BiH, kao novinarka i urednica portala ukljuci.in. Nažalost, u potrazi za poslom u struci, naišla sam i na diskriminaciju u okviru projekta koji je finansirala Vlada Republike Srpske preko entitetskog Zavoda za zapošljavanje, a koji je trebalo da stimulativno djeluje na poslodavce da zaposle pripravnike i na taj način im omoguće prvo radno iskustvo. Konkurisala sam za mjesto po kojem je poslodavac dobio prednost u dodjeli sredstava za zapošljavanje,

jer je naveo da će zaposliti osobu sa invaliditetom, bila sam jedina kandidatkinja i odmah na intervjuu sam obaviještena da neću biti zaposlena. Tražila sam zaštitu i od strane Zavoda za zapošljavanje i nadležnog ministarstva, ali kako je njihov angažman u potpunosti izostao, obratila sam se Instituciji Ombudsmana za ljudska prava BiH, koji su utvrdili da se radilo o diskriminaciji. Nadležni, ni poslije preporuke Ombudsmana, ništa nisu preduzeli, poslodavcu su isplaćena sredstva. U tom smislu, mislim da se moj put kao osobe sa invaliditetom uklapa u neki projek – svi mi nailazimo na diskriminaciju, ali je razlika u tome što sam ja otvoreno progovorila o tome. To što imam određena fizička ograničenja ne znači da ću dozvoliti da bilo ko dovede u pitanje moje radne sposobnosti i intelektualni kapacitet, kakav god on bio. Drugo, nisam pristala da budem saučesnica u sopstvenoj diskriminaciji. I to je ono što me možda i dovelo u ovu poziciju, nisam odustajala od toga da zbilja mogu da radim i da mi treba pružiti priliku da pokažem koliko i šta mogu.

Što se tiče predrasuda poslodavaca, moram reći da je ono što sam vidjela i čula u praksi od zaposlenih osoba sa invaliditetom, porazno po čitavu populaciju. Nijedno mjesto na kojem radi osoba sa invaliditetom nije rukovodeće, osobama sa invaliditetom se delegiraju lakši i jednostavniji radni zadaci, po principu 'da ne smeta', jer sistem zapošljavanja nije proveden suštinski – u ciframa ćemo zaposliti ljudi, ako ih uopšte zaposlimo, ali potencijale nećemo iskoristiti. Nećemo ih čak ni prepoznati.

Naravno, moglo se desiti da na bilo kakav angažman čekam godinama, da nijedan konkurs za posao nije onaj na kojem ću ostvariti

najbolji rezultat, da ne vidim perspektivu za zapošljavanje, kao što se dešava većini osoba sa invaliditetom. Međutim, u tom dijelu mislim da je negdje i do nas dio problema, ne želimo one 'male' angažmane, povremene, privremene, u onom u čemu smo dobri.

A svako od nas jeste dobar u nečemu. Neko od nas slika, izrađuje ukrase, neko dobro piše, neko zna dosta o tehniци, neko je dobar organizator, neki su kvalitetni istraživači, i tu je ključ zapošljavanja. Generalno, situacija nije dobra, jer zakonski okvir ne propisuje sankcije za poslodavce koji ne zapošljavaju OSI, ali moramo početi odbijati ovakve uslove i stavljati do znanja društvu u kojem živimo da smo njegov jako bitan dio.

Inicijativa: Kako vidite zakonsku regulativu u oblasti zapošljavanja osoba sa invaliditetom? Da li ona daje prave rezultate? Koliko je stimulativan današnji model zapošljavanja iz ugla poslodavca? Koji su stereotipi sa kojima poslodavac izlazi na tržiste rada i traži osobu sa invaliditetom kao radnika/cu? Kakva je perspektiva zapošljavanja osoba sa invaliditetom?

Činjenica je da je u BiH na snazi model zapošljavanja OSI koji predviđa zapošljavanje određenog broja osoba sa invaliditetom na određen broj zaposlenih bez invaliditeta. Formalno, taj model je prisutan. Praksa pokazuje drugačije stanje. S obzirom da mi nadležni Fond u FBiH nikad nije dostavio

zvaničnu statistiku, iskoristit ću primjer RS da ilustrijem (ne)zapošljavanje: preko dvije hiljade osoba sa invaliditetom je evidentirano među zvanično nezaposlenima, najveći broj

njih je KV i VKV nivoa spreme, srednje škole, dok je jedva dvadeset ili trideset evidentiranih visokoobrazovano. Kada bismo uporedno posmatrali kroz godine, mislim da bi se statistika svela na to da najveći broj njih samo skuplja staž na birou, koliko god to ironično bilo. Periodično se pojavi konkurs u kojem poslodavac dobije prednost ako navede u aplikacionom obrascu da će zaposliti osobu sa invaliditetom, ali ne i obavezu da je novcem poreskih obveznika zaposli. Pri tome, radi se o ciframa i ljudima koji su prijavljeni na evidencije nadležnih institucija. Šta je sa neprijavljenima? Šta je sa osobama sa intelektualnim ili mentalnim poteškoćama? Nezvanična statistika bi rekla možda mnogo više od ove zvanične.

Mislim da se moj put kao osobe sa invaliditetom uklapa u neki projek – svi mi nailazimo na diskriminaciju, ali je razlika u tome što sam ja otvoreno progovorila o tome.

I kad imate stimulans povremeno, bez da odgovarate za svaki postupak, jer zapošljavanje ovdje nije samo stvar pukog radnog odnosa, već zaštite vrijednosti u društvu cijelokupno posmatrajući, logično je da će zloupotrebe biti češće nego rezultati u brojkama zaposlenih. Naravno, logično iz ugla nesankcionisanja takvih postupaka od strane države. Mislim da, dok god se ne desi temeljna izmjena da svaki fening koji povlači poslodavac podliježe kontroli, neće biti ni napretka.

Što se tiče predrasuda poslodavaca, moram reći da je ono što sam vidjela i čula u praksi od zaposlenih osoba sa invaliditetom, porazno po čitavu populaciju. Nijedno mjesto na kojem radi osoba sa invaliditetom nije rukovodeće, osobama sa invaliditetom se delegiraju lakši i jednostavniji radni zadaci, po principu 'da ne smeta', jer sistem zapošljavanja nije proveden suštinski – u ciframa ćemo zaposliti ljudi, ako ih uopšte zaposlimo, ali potencijale nećemo

iskoristiti. Nećemo ih čak ni prepoznati. S te tačke, mislim da je perspektiva u jačoj i konkretnijoj ulozi države u zapošljavanju, zahtjevu nadležnih da se obaveze prema osobama sa invaliditetom bezuslovno ispunjavaju, ali i u stručnom usmjeravanju osoba sa invaliditetom i pružanju većih mogućnosti u obrazovanju.

Inicijativa: Kakav je život danas osobe sa invaliditetom u Bosni i Hercegovini iz Vašeg ugla?

Život prosječne osobe sa invaliditetom u BiH danas nije mnogo bolji nego prije deceniju ili dvije. Iako je BiH država koja je ratifikovala UN Konvenciju o pravima osoba sa invaliditetom i na sebe preuzela obavezu osiguravanja života dostojnog čovjeka i jednakih mogućnosti svima koji imaju invaliditet, u realnosti je slika sasvim suprotna.

Mogućnost imate ako je sami stvorite, a najveći broj osoba sa invaliditetom živi na rubu ili ispod ruba života dostojnog čovjeka, od mizernih socijalnih davanja. Imamo jedan začaran krug barijera koje stvaraju nove barijere – arhitektonske barijere onemogućavaju pristup pod istim uslovima, zatvorenost u kući stvara jaz između OSI i opšte populacije, jaz otvara put diskriminaciji u svim sferama

života, diskriminacija produbljuje jaz, koji opet učvršćuje gotovo fizički definisane podjele – zna se gdje pripadaju OSI, a gdje ostali. Međutim, problem koji je ključan u čitavoj ovoj situaciji jeste diskriminacija i getoizacija unutar čitave populacije OSI. Nejednak tretman, po vrsti, obliku, stepenu i posljedicama invaliditeta pripadnike iste populacije, sa istim ili sličnim problemima stavlja u poziciju da se bore jedni protiv ili kraj drugih, nikako zajednički i nikako u korist svih. To, takođe, dovodi do stvaranja prividnih pozicija lidera pokreta, koji, manje ili više, jednu dosta neusmjerenu masu drže u pat poziciji.

Inicijativa: Vaše mišljenje o samostalnom životu osoba sa invaliditetom, koliko zavisi upravo od ekonomске nezavisnosti kao i pomoći personalnih asistenata?

Ekonomска nezavisnost je ključ svega. Ako nema nezavisnosti, nema ni samostalnosti. Pošto u BiH tek malobrojni i u opštoj populaciji imaju pravo na nezavisnost, suvišno je dalje komentarisati nezavisnost osoba sa invaliditetom. Možemo pobrojati svega nekoliko ljudi koji su zahvaljujući liderskim pozicijama u onom što zovemo pokretom OSI sebi izgradili mogućnost za samostalan život. Malobrojnima su dostupni asistenti, malobrojni rade na neodređeno vrijeme i malobrojni žive samostalno. Personalna asistencija je oblast u kojoj svi mi moramo mnogo više učiti. U tu se oblast mora uvesti mnogo više reda, obuka asistenata ne može biti na projektnom nivou, mora zadovoljavati sve standarde struka koje su bitne za formiranje stručnog tima za podršku osobama sa invaliditetom. Tek u okviru kvalitetnog kadra, osoba sa invaliditetom može u potpunosti da povjeri svoje svakodnevne aktivnosti nekome ko će znati ispravno da se postavi. To je jedna multidisciplinarna stvar kojoj u BiH nedostaje osnovno – multidisciplinarnost. Bojim se i da je od strane osoba sa invaliditetom pogrešno shvaćena – pa su asistenti bilo ko, ko nam se dopadne za tu poziciju, bilo ko, ko je tri dana pohađao neku projektnu obuku, ili

član porodice/prijatelj koji zapravo time gubi primarnu ulogu.

Inicijativa: Koliko su osobe sa invaliditetom aktivne i svjesne da je mnogo toga od čega zavisi njihov položaj u društvu u njihovim rukama? Koliko su doprinijele svojim stavom da su danas u ovakvoj poziciji? Šta mislite da bi pokrenulo populaciju osoba sa invaliditetom?

Nažalost, osobe sa invaliditetom su jedna potpuno pasivna masa. Sav angažman je sveden na nekoliko ljudi za koje imam utisak da vuku priču o invaliditetu, ali ne stižu daleko jer je masa mnogo teža od

Iako je BiH država koja je ratifikovala UN Konvenciju o pravima osoba sa invaliditetom i na sebe preuzela obavezu osiguravanja života dostojnog čovjeka i jednakih mogućnosti svima koji imaju invaliditete, u realnosti je slika sasvim suprotna.

njih samih za pokrenuti. Robujemo jednom postratnom modelu invaliditeta, u kojem je preovladavala humanitarna nota i pijetet prema nosiocu invaliditeta. Problem je u tome što je humanosti sve manje jer je mogućnosti sve manje i od osoba sa invaliditetom se traži rad na konkretnim promjenama, za koje ili nisu spremne, ili ih ne žele. Navikli smo se već da jedni te isti izlaze u medije, objašnjavaju katastrofalno stanje, ali nikako da naprave iskorak naprijed, da oštire nastupe prema društvu i državi koji su dužni osigurati uslove za normalan život osoba sa invaliditetom, i da se sve svede na – svakog čuda tri dana dosta. Osobe sa invaliditetom decenijama gledaju u svoje vođe koji obnašaju funkcije u udruženjima koja finansira država, a pripadaju nevladinom sektoru. Zamjena teza je dobro uzela maha! Svaki bunt bilo kojeg dijela populacije guše prvo te iste vođe, po principu – ne talasaj, mogu da nam ukinu i ovo što imamo, a onda i institucije pristupom – ok, sanirati ćemo požar, povucite se. Problem je

i smjena generacija, koja je prihvatljiva, ako će iza mlađih ljudi biti stariji lider iz sjene. Zastupam tezu da moramo doći do tačke kada će svakom pripadniku/ci populacije biti kristalno jasno da apsolutno nema prava, i da nema tog socijalnog davanja koja će platiti pravo na bilo šta dostojno ličnosti osobe sa invaliditetom.

Inicijativa: Da li mislite da su u pokretu osoba sa invaliditetom, time i u radnom angažmanu uglavnom uključene starije osobe sa invaliditetom koje su već realizovane i izgrađene u mnogim segmentima, te da mlađe osobe sa invaliditetom dugo čekaju svoju priliku?

Mislim da mlađe osobe sa invaliditetom nisu ni dobine priliku. Svaki njihov angažman je prihvaćen samo ukoliko se uklapa u koncept starijih osoba sa invaliditetom, a napredak i novi modeli pristupa invaliditetu svaki dan idu daleko ispred svih nas. Ono što je poražavajuće jeste da niko ne preispituje stručnost, nepristrasnost i autoritet u ovakovom poretku ljudi sa invaliditetom, a od toga bi se moralno krenuti.

Inicijativa: Kakvu biste poruku poslali osobama sa invaliditetom, a posebno poslodavcima i svim vladajućim strukturama, tj. ljudima bez invaliditeta? Kako ih podstaknuti na pružanje veće potrebne podrške, prilika, razumijevanje i prihvatanje da i osobe sa invaliditetom mogu biti ravnopravni članovi društva?

Moja svakodnevna poruka ljudima bez invaliditeta jeste da svijet gledaju iz drugačije perspektive, da nas vide mimo invaliditeta koji imamo i da prednost daju ličnostima u nama. Jako je bitno da iz procesa prihvatanja invaliditeta kao krajnji produkt u okolini ne izade invaliditet, odnosno da na kraju dana svi budemo ljudi jednaki u svojim pravima, a ne grupisani po određenim karakteristikama. Mi smo ljudi kao i svi ostali, samo je pitanje da li nas gledate istim očima.

Pripremila: Adisa Kišić

IZ KONVENCIJE UJEDINJENIH NACIJA O PRAVIMA OSOBA SA INVALIDITETOM

Član 27. RAD I ZAPOŠLJAVANJE

1. Države potpisnice priznaju pravo na rad osobama s invaliditetom, na ravnopravnoj osnovi s drugim osobama, što uključuje i pravo na mogućnost zarađivanja za život od slobodno izabranoga ili prihvaćenog rada na tržištu rada i radnom okruženju koje je otvoreno, sveobuhvatno i dostupno osobama s invaliditetom. Države potpisnice će poduzimati odgovarajuće korake kako bi garantovale i promovirale ostvarenje prava na rad, uključujući i za one koji steknu invaliditet za vrijeme zaposlenja, poduzimanjem odgovarajućih koraka, uključujući zakonsku regulativu, usmjerene, između ostalog, na:

- (a) zabranu diskriminacije na osnovu invaliditeta u odnosu na sva pitanja koja se tiču svih oblika zapošljavanja, uključujući uslove za pronalaženje kandidata, primanje i zapošljavanje, trajanje zaposlenja, napredovanje u službi i sigurne uslove rada koji nisu štetni po zdravlje;
- (b) zaštitu prava osoba s invaliditetom, na ravnopravnoj osnovi s drugim osobama, na pravedne i povoljne uslove rada, uključujući jednake mogućnosti i jednaku naknadu za rad iste vrijednosti, sigurne uslove rada koji nisu štetni po zdravlje, uključujući zaštitu od uznemiravanja i postupke rješavanja pritužbi;
- (c) osiguravanje da osobe s invaliditetom mogu ostvariti svoja radnička i sindikalna prava na ravnopravnoj osnovi s drugim osobama;
- (d) omogućavanje osobama s invaliditetom da imaju stvarni pristup općim tehničkim programima, kao i programima profesionalne orientacije, službama za pronalaženje radnih mesta i stručnom i kontinuiranom usavršavanju;
- (e) promoviranje mogućnosti zaposlenja i napredovanja u službi za osobe s invaliditetom na tržištu rada, te pomagati u pronalaženju,

dobivanju, zadržavanju posla, te vraćanju u radni odnos;

- (f) promoviranje mogućnosti samozapošljavanja, poduzetništva i pokretanja vlastitih poslova;
- (g) zapošljavanje osoba s invaliditetom u javnom sektoru;
- (h) promoviranje zapošljavanja osoba s invaliditetom u privatnom sektoru kroz odgovarajuće mjere i politiku koje mogu uključivati programe pozitivne diskriminacije, podsticaje i druge mjere;
- (i) osiguravanje da se osobama s invaliditetom osigura razumno prilagođavanje mjesta rada;
- (j) promoviranje sticanja radnog iskustva osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada;
- (k) promoviranje programa stručne i profesionalne rehabilitacije, zadržavanja radnih mesta i povratka na posao osoba s invaliditetom.

2. Države potpisnice osiguravaju da osobe s invaliditetom ne budu držane u ropstvu ili podčinjenosti i da budu pod jednakim uslovima kao i druge osobe, zaštićene od prisilnog ili obaveznog rada.

SA RODITELJIMA, MUKA ILI KOMODITET?

Na internetu je posljednjih dana kolao tekst u kojem se, između ostalog, navodi da "pojedini hoteli u Turskoj u sezoni koja dolazi, djeci do 35 godina u pratnji roditelja daju gratis ljetovanje". Vic ili ne, međutim, dobro oslikava realnost po kojoj se, umjesto da se smanjuje, povećava broj mlađih ljudi koji poslije tridesete, čak i četrdesete godine nastavljaju živjeti sa roditeljima.

Omiljeni vicevi na tu temu uglavnom su se dosad pričali o Italijanima, koji se teška srca odvajaju od svojih mama, no karakteristika i drugih mediteranskih naroda je da mladi duže ostaju da žive sa porodicom, osim Italijana, tu su i Španci, Portugalci, Grci...

Na Balkanu, u prosjeku između 70 i 80 odsto mlađih od 25 do 35 godina živi sa roditeljima. Bez dileme važno je opravdanje nedostatak novca ili posla, ali priznaju to i oni koji žive sa roditeljima i za sebe kažu "nijesu zdravi", ima tu nedvojbeno i određenog komoditeta, kao i odlaganja da se susretnu sa stvarnim životom, obavezama, zrelošću.

STRUČNJACI: NEGATIVNI DEMOGRAFSKI TREND OV

U Srbiji, čak pola miliona mlađih ljudi, starih između 20 i 34 godine, živi sa roditeljima. Jedna trećina njih nema izglede da počne samostalni život jer nema nikakve prihode. A i oni, koji su zaposleni, ostaju sa roditeljima jer ne mogu da si priušte da iznajme stan i da od ostatka novca pristojno žive.

Mlađi ljudi do stana dolaze, ili naslijedstvom, ili uz finansijsku pomoć roditelja. Stručnjaci ističu da oni zbog toga veoma sporo stiču emocionalnu i funkcionalnu autonomiju, kao i to da sve kasnije stupaju u brak, ali da, i kad to učine, život sa roditeljima dovodi do konfliktata i razvoda braka. Uprkos mnogo puta ponovljenim obećanjima, ovdašnje vlade nikada nisu preduzele išta ozbiljnije da ubrzaju zapošljavanje mlađih – navode sagovornici Branke Trivić u tekstu "Mlađi u Srbiji: Teško do posla, stana i osamostaljenja od roditelja". I dok zemlje sjeverne Evrope karakteriše rana samostalnost mlađih ljudi, u Crnoj Gori, kao

i u drugim zemljama regionala, uobičajena je pojava takozvano produženo djetinjstvo ili života sa roditeljima u četvrtoj, pa i u petoj deceniji života. Tražili smo odgovore na pitanja: kakve su posljedice i da li su za ovakav način života razlozi samo ekonomski prirode ili odsustvo volje da se preuzme odgovornost, započne samostalan život i odlože osnovna zadovoljstva, što po definiciji stručnjaka - jeste zrelost. Detalje ima Lela Šćepanović u priči "Život poslije 30 godine sa roditeljima je komedija".

Preko 85 odsto mlađih u Bosni i Hercegovini još uvijek živi sa roditeljima. Kao osnovni razlog navodi se visoka stopa nezaposlenosti, nepostojanje kvalitetne politike prema mladima, ali je sve prisutnija pojava da mlađi ostaju kod roditelja radi vlastitog komoditeta. Pojedinosti ima Ivana Bilić u tekstu "S roditeljima i nakon tridesete".

Ekonomski situacija je glavni uzrok što veliki broj mlađih živi s roditeljima i nakon završetka školovanja, pa i nakon tridesete. Odgađanje odluke o samostalnom životu, stvaranju porodice i djeci, počelo se već osjećati na negativnim demografskim trendovima, ali vatrogasne mjere, poput jednokratne novčane pomoći za svaku novorođenu bebu, neće imati nekih rezultata. Informaciju više ima Enis Zebić u priči "Svaki drugi mladi Hrvat živi s roditeljima".

Mlađi na Kosovu sa kojima smo razgovarali kažu da bi drage volje živjeli odvojeno od svojih roditelja, ali za većinu njih, to je nemoguće zato što su finansijski zavisni. S obzirom da se posao teško nalazi, to zasad ostaje samo želja. Pročitajte tekst Amre Zejneli "Mlađi na Kosovu: Život s roditeljima jer nema posla".

Izvor: www.slobodnaevropa.org

NOVOSTI: TEHNOLOGIJA U SLUŽBI BEZBJEDNOSTI ŽENA

Svi mobilni telefoni koji budu prodati u Indiji od 1. januara 2017. godine morat će da imaju dugme za alarm koje će korisniku omogućiti hitan poziv u pomoć, saopštila je indijska Vlada.

Vlada je donijela ovu odluku zbog zabrinutosti za žene nakon povećanog broja zločina nad njima proteklih godina.

Od januara 2017. mobilni telefoni moraju imati i ugrađen uređaj za praćenje, lociranje (GPS) objavilo je indijsko Ministarstvo za komunikacije i tehnologiju.

„Tehnologija prevashodno služi za poboljšanje kvaliteta života, a što ima bolje nego staviti je u službu bezbjednosti žena“, dodaje se u saopštenju.

Također se objašnjava da „dugim pritiskom na broj 5 ili 9 na mobilnom telefonu, pokrećete hitan poziv. Na pametnim telefonima, signal da ste u opasnosti pokrećete sa tri kratka pritiska dugmeta za napajanje“.

Ministarstvo nije htjelo da otkriva druge detalje ovog sistema, prenosi Rojters.

Briga o bezbjednosti žena je porasla nakon grupnog silovanja studentkinje u gradskom autobusu 2012. godine u New Delhiju. Taj slučaj je izazvao proteste širom zemlje i pooštio zakon protiv silovanja.

Indija je drugo po veličini tržište za mobilne telefone sa više od milijardu korisnika.

Problem je što su većina korisnika mobilnih telefona muškarci. U ruralnim krajevima, posebno na zapadu Indije, djevojkama i neudatim ženama je zabranjeno da posjeduju telefon.

KAKO MLADE ZADRŽATI U BOSNI i HERCEGOVINI

Inicijativa: Mnogi mladi odlaze iz Bosne i Hercegovine. Koliko mladi čovjek može uspjeti u ovoj zemlji? Kako ih zadržati?

**Miroslavka Dervišević,
dipl. i p. m. i r. a n. a
ekonomistkinja**

Pa u našoj BiH uspjeh je ako se mladom čovjeku pruži šansa da zasnuje radni odnos uopšte. Došlo je do tog nivoa da srednje obrazovanje proizvodi nezaposlenost.

Vrlo mali broj poslodavaca će pružiti šansu da se mlada osoba bez radnog iskustva zaposli. Imamo i poticaje za zapošljavanje osoba bez radnog iskustva, ali većina ih radi samo godinu dana dok traje ugovor sa Zavodom za zapošljavanje, i poslije opet ništa. Nemam odgovor na pitanje kako zadržati mlade u BiH, jer i sama razmišljam o napuštanju iste iako sam u radnom odnosu. Zašto? Pa od primanja koja imam mogu samo preživljavati, ne i živjeti.

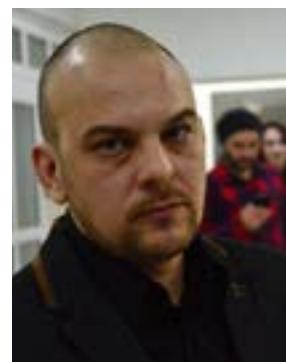
Amra Fajić, diplomirana psihologinja

.... ja bih krenula od toga u NAŠOJ ZEMLJI gdje takvim razmišljanjem možemo tek svi imati drugačije poglede na vrijednost ako je shvatamo kao našu zemlju. Sa druge strane

odnos između zemlje i mladih mora biti uzajaman, tu i nastaje problem. Narušene vrijednosti, diskriminacija pojedinih grupa ili ličnosti dovode mlade ljudi do razmišljanja da napuste zemlju da bi ostvarili sebe kao odrasle osobe, ostvarili svoje lične ciljeve, svoje potrebe koje su potrebne svakoj zdravoj ličnosti za normalno funkcionisanje, stabilnosti, uvažavanjem. Stalna borba sa sistemom koji

je neuređen i koji uređuju pojedinci često za sebe i svoje potrebe, koriste moć koja u našoj zemlji ima vrlo značajno mjesto, ne daju mladima prostora za napredovanje, normalan život, obrazovanje. Uspjeh u bilo kojoj zemlji se mjeri mogućnostima koje ti zemlja kao država pruža i gdje čovjek kao pojedinac treba da bude koristan član društva. Promjena sistema, razvijanje i integriranje moralnih vrijednosti, vrednovanje porodice, znanja, ličnosti i sposobnosti bi mogli da budu uvod i osnova da mladi mogu da uspiju u jednoj zemlji. U našoj državi je sve ovo narušeno, te uspjeh mlađih osoba kao korisnog društvenog bića je vrlo teška. Zadržati mlade u državi je moguće sa uređenim sistemom, poštovanjem, omogućavanjem kvalitetnog obrazovanja i pružanje mogućnosti zaposlenja i otvaranja novih opcija, kao i sama podrška mladima. Odnos u samom sistemu koji podrazumijeva razvoj zemlje u dijelu koji će donijeti doprinos zemlji, a time i zaposlenje i potrebu za zaposlenjem mlađih, a sa smanjivanjem moći pojedinaca ili određenih grupa, političkih opredjeljenja kojima se vrši diskriminacija pojedinih grupa a davanje moći drugima, narušava kompletan ispravan sistem. Nepoštivanje znanja i stavljanje moći ili uloge u sistemu bez obzira na obrazovanje i znanje dovodi do „uništavanja“ vrijednosti, a koje su i osnova svakog društva. Promjena u samom sistemu je potrebna za zadržavanje mlađih u jednoj državi, kao i uvažavanje i poštivanje mlađih osoba kao korisnog i vrijednog člana društva.

**Feđa Ibršimović,
diplomirani producent**

Mladi čovjek može uspjeti samo preko političke stranke. Zadržati ih jedino možemo ako se promjeni sistem uređenja države, kao i sistem vrijednosti.

Ajša Mekić, diplomirana žurnalistkinja

U Bosni i Hercegovini kada je riječ o mladima izgleda da ostaju samo oni uporni, ukoliko ne dođe do neke radikalne reorganizacije na svim nivoima vlasti smatram da za mlade u ovoj zemlji nema nikakve budućnosti. Mislim da je došlo vrijeme da na vlast dođu osobe koje imaju razvijen osjećaj za druge, a ne samo za sebe i da se konačno napravi strateški pristup poboljšanja položaja mlađih u ovoj zemlji. Trenutna situacija je da se ne uspijevaju zaposliti na poslovima za koje su se školovali i kada odaberu profesiju unaprijed znaju da je velika vjerovatnoća da neće raditi u struci. Ova spoznaja za rezultat ima negativne posljedice na njihovo mentalno zdravlje i društveni život. Smatram da odgovorni, odnosno vladajuće strukture moraju malo više slušati, usvajati ideje i prijedloge od strane mlađih koji žele da ostanu i rade u BiH. Ono što je sigurno jeste da je ova zemlja puna talenata iz svih oblasti, koji ukoliko se ne budu podržavali ubrzo će postati talenti neke druge države.

J. M., Livno

Na početku tih događanja... bilo mi je teško... jakoooo teško što mlađi odlaze...., a sad... ako misle da negdje mogu stvoriti bolji život - neka idu....

Ne tvrdim da je i tamo negdje bolje..., al... ovdje je stvarno sve krenulo naopačke...

Na površini i izgleda još da je nekako sve normalno..., al ne daj Bože, da samo malo zagrebemo po površini.... ono smrdi - doslovno....

Nažalost, ne vidim način kako ih zadržati.

Sve što je bolje, ljestve... oni vide tamo negdje..., bilo da se radi o poslu, o životu, o brizi za svoje bolje sutra.

Oni koji imaju posao ovdje i koji nije uopće loš (što god to značilo, a mislim - znaju da će

dobiti plaću na kraju mjeseca i ne moraju se brinuti o tome) i oni hoće da odu jer "vide" da za taj isti rad/trud mogu biti još bolje plaćeni tamo negdje.

Oni koji nemaju posao - teško da će ga i dobiti – ikad, a ako ga i dobiju - sigurno su u nečijim "šakama".

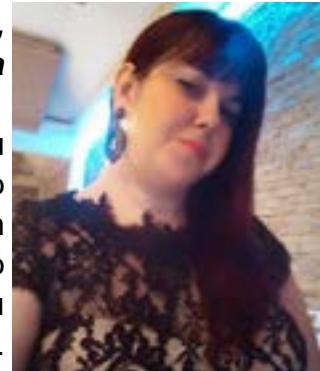
Imaš dvije mogućnosti: otići u Njemačku i sanjati rodno mjesto ili ostati u Livnu i sanjati radno mjesto! Život je tako jednostavan....

Edisa Muminović, diplomirana defektologinja

Mlađi ljudi teško mogu uspjeti u BiH pogotovo ako nisu članovi nekih vodećih stranaka ili ako nemaju dobru podršku od nekih poznatih ljudi.

U koliko ima želju i volju da uspije u ovom haosu treba da vodi računa o potrebama radnog tržišta i ponekad da riskira.

Možemo ih zadržati samo poštivanjem ljudskih prava u svim sferama života u praksi.

Amela Ibrahimagić, diplomirana socijalna radnica

Mnogi mlađi odlaze iz BiH zbog teškog socio-ekonomskog stanja u društvu. Odlaze zbog nedostatka mogućnosti da nađu svoje mjesto u istom i

ispune svoju ulogu sa ciljem zadovoljavanja osnovnih životnih potreba, te doprinosa u društvu. Teško je imati pouzdane indikatore mjerljivosti načina uspjeha u BiH. To ne zavisi samo od kvalifikacija, znanja već i od sposobnosti snalaženja u društvu u kojem vlada neusklađenost tržišta rada sa potrebama. Dug je proces razrade plana zadržavanja mlađih, obzirom da to ide veoma sporo bez konkretno postavljenih ciljeva i

obezbijeđenih resursa za pružanje mogućnosti mladima pri zaposlenju i ostvarivanju uopšte. Mladi se još uvijek mogu osloniti na vlastite ideje da pokušaju opstati u državi koja je po pitanju zapošljavanja mlađih na nezavidnom nivou. Sve snage trebaju biti usmjerene na obezbjeđivanju boljih uslova života mlađih u BiH jer oni su ti koji će sutra biti stubovi i budućnost naše države.

**Merisa Okanović,
studentica ERF-a**

Smatram da je jako teško zaustaviti mlađe da ostaju u svojoj domovini, mlađi obično svoje potencijale, intelektualne sposobnosti žele unaprijediti i ostvariti ciljeve u državama koje

su finansijski, socijalno i u svim aspektima sposobne zauzeti se za njihov dalji razvoj. Ali to svakako ne znači da nije nemoguće potencijalne ciljeve ostvariti i u Bosni i Hercegovini. Takav proces bi bio mukotrpni i duži, ali definitivno nije neostvariv. Inicijativa preduzimanja mjera bi trebala da se ogleda u Vladi BiH koja bi omogućila postupke i uvjete za rad mlađim ljudima, također i uvođenje zakonske regulative volonterskog rada kao iskustvenog rada koji bi mlađim ljudima omogućilo više alternativa. Bosna i Hercegovina ima jak odgojno-obrazovni sistem po pitanju naših univerziteta iz kojih izlaze različiti profili stručnjaka koji pridaju većem razvoju odgojno-obrazovnog sistema, stoga smatram da upravo oni trebaju da ostaju u ovoj državi kao uzor ostalim mlađim ljudima i kao uzor i ponos državnog sistema Bosne i Hercegovine.

**Vaso Bošnjak, Banja
Luka**

Dakle... Pitanje je kako mlade zadržati u Bosni i Hercegovini, jer je činjenica da sve više odlaze iz nje. Bosna i

Hercegovina ima vrlo komplikovano društveno uređenje, a samim tim i veoma lošu ekonomsku situaciju koja (u suštini) na mlađe djeluje nestimulirajuće i "tjera ih" u razvijenije zemlje. Zastupljenost u političkim i društvenim tokovima je veoma malena i njima je sve teže da se "izbore" za bolju budućnost.

Ono što im ja zamjerim je poprilična pasivnost u društvu i veoma pesimistični stav jer bi u suštini oni i trebali da budu pokretačka snaga u budućnosti. Moraju znati da ne mogu svi u inostranstvo i da je ovo njihova domovina, te kao takvi preuzeti veću odgovornost jer mnogi od njih su visokoobrazovani kadrovi i to ih na neki način obavezuje! Mislim da je pogrešno očekivati da "Država" nešto preduzme jer je "Njima" dobro i oni mogu ovako u nedogled.

**Dina Šabanović,
studentica ERF-a**

Živimo u vremenu gdje, čini mi se, fakultetska diploma je samo list papira, gdje je sve više privatnih fakulteta čije su školarine jako visoke, te ih samo pripadnici visokog društva mogu priuštiti, a predstavljaju "fabrike diplome" i samim tim konkurenčija za određena zanimanja postaje prejaka. Puno je mlađih ljudi koji su na birou jer se zapošljavaju samo oni sa jakim vezama i debelim novčanicima. Visoka stručna spremna je jedan od uslova pri zapošljavanju u novije vrijeme, a čak ni to više nije dovoljno. Čini mi se da mlađi čovjek ne može ostvariti sve svoje ciljeve ovdje, može se obrazovati i znanje koje je stekao praktično primijeniti bilo gdje drugdje u svijetu gdje postoji potreba za njegovim zanimanjem.

Srednja škola i fakultet nisu obavezni, ali svi oni koji su iole u mogućnosti da priuštite sebi školovanje, uradit će to u nadi da će sebi stvoriti uslove za bolju budućnost. Nekada je to bilo drugačije, fakultete su završavali najambiciozniji, a i kriterij za zapošljavanje u određenoj struci je bio niži (što se obrazovanja

tiče). A kako zadržati mlade ljudi? Omogućiti mladim ljudima da rade ono za šta su se školovali na osnovu njihovih postignuća, a ne poznanstava i da za to budu primjereno plaćeni, ali to je lakše reći nego uraditi.

Boris Balta, glumac

Prvo bi morali definirati šta znači uspjeti u ovoj zemlji. Danas se, s obzirom na situaciju u zemlji, pronalaženje posla smatra uspjehom. Ako definiramo to kao uspjeh onda se s vremenom na vrijeme mlad čovjek može ostvariti po ugovorom na 3 mjeseca. Svakako i taj uspjeh je na uštrb emotivnog, intelektualnog i fizičkog razvijanja, jer mladom čovjeku ne preostaje ništa drugo do li zadržavati svoj posao koliko god može. Ako pak uspjehom smatramo konstantan napredak na svim prije navedenim planovima, mislim da mlad čovjek u BiH ne može se ostvariti bez utjecaja dominantne političke strukture. Pripadnost dominantnoj političkoj strukturi (ovo posebno navodim) je jedini prostor gdje vam se može pružiti prilika, ostala vrata su definitivno zatvorena. A na pitanje kako se mogu mlati zadržati u BiH? Odgovor je vrlo jasan. Smanjiti im i ovo primanja što imaju, tako da ne mogu kupiti jeftine karte wizz air-a. Eto mislim da je to to.

obrazovanje ne polažem mnogo nade, zato mlađe treba okupljati u inkubatore, u učionice i edukativno-kreativne centre koji će im puniti glavu pričama svakodnevnog čovjeka iz naše države o uspjehu, o vrijednom radu i trudu da izgrade divne živote. A kad dobiju motivaciju, podučavati ih preduzetništvu da i oni mogu slijediti put onih starijih. Treba ih učiti i odgovornosti da nisu uvijek drugi krivi zato što neko živi loše, ima tu mnogo lične odgovornosti.

Ameila Kovčić, Tuzla, diplomirana profesorica engleskog jezika i književnosti, nezaposlena

Smatram da se mlađi u BiH mogu zadržati na razne načine, vezivanjem lancima, konopcima, zaključavanjem u određene prostorije, prijetnjama oružjem, ucjenjivanjem i brojnim drugim sličnim nedemokratskim metodama. Ali, gle čuda, ima i onih koji dobrovoljno ostaju da se već sasvim sprženi još malo dinstaju u tom bosanskom loncu od života, jer vjeruju da ta vatra grijе bolje od sunca bilo kojeg tuđeg neba. Zato me stav tih osoba koje žele ostati u BiH podsjeća na onaj vječiti fenomen žena žrtava nasilja u braku, koje uvijek i iznova oproste svaki novi šamar koji dobiju, svako novo poniženje i razočarenje, koje imaju neke preduge fitilje i previsoke pragove tolerancije za razna maltretiranja, kojima film nikada ne pukne, koje sebi stalno ponavljaju - ma biće bolje, uvjeravajući se da sigurno negdje ima i gorih muževa, da će tortura uskoro prestati i da će doći bolja vremena, a duboko u sebi znaju da sve to zapravo nije ni nalik na život kakvom su se nadali. U ovako ekstremno lošim uslovima za život kakve konkretno naša država pruža, mislim da se taj optimizam može izjednačiti sa mazohizmom. Naravno, moguće je tu i tamo ostvariti neki uspjeh, čak i ovdje, ali cijena za to je nerealno visoka. Mora se svaki atom snage usmjeriti na taj cilj, mora se

Tijana Ćup, motivacioni mentor

Mlade trebamo učiti preduzetništvu i usput im mijenjati percepciju da je kod nas moguće biti srećan i uspješan. Većina mlađih je okružena prestravljenim roditeljima, komšijama, rođbinom koji im na gotovo svaku potencijalno produktivnu ideju govore: "Ma nema šanse," što je istina samo ako je u našoj glavi. U tradicionalno

izboriti sa nepravednim i nelogičnim državnim sistemom, mora se pomiriti sa skraćenim životnim vijekom zbog silnih prepreka i stresova na koje se na tom putu nailazi i pored svega mora se imati ogromna sreća da se to sve ostvari, ili što bi se kod nas reklo nafaka, moraju nam zvijezde biti naklonjene, do poda. Inače, Bosna i Hercegovina je jedna prelijepa zemlja koja ima određene „smetnje u razvoju“, a svi njeni građani su joj personalni asistenti koji za nju bez ikakvog pogovora rade pro bono, jer, naravno, i ona ima želju da bude samostalna.

**L a r i s a B a j r i c
Badawi, diplomirana
p s i h o l o g i n j a ,
pedagoginja**

U našoj zemlji nažalost za mlade ljude nema neke perspektive. Mladi bilo da su sa SSS ili VSS ne mogu naći posao. Ako i nađu posao plate su tako male da ne mogu njima biti dovoljne, a kamoli da razmišljaju o

planiranju porodice. Iskreno, ne znam odgovor na pitanje kako mladi čovjek da uspije u ovoj zemlji. Ja bih se na ovo samo nasmijala i pitala "da li je to moguće?" Naravno nisam uzela u obzir "mamine i tatine sinove i kćeri" koji uspijevaju.

Mlade ljude bi se vjerovatno moglo zadržati da im se obezbijede radna mjesta sa pristojnim plaćama i radnim vremenom, boljim uslovima na poslu i poboljšanjem ponašanja nadređenih, s obzirom da je kod nas mobing veoma raširen i da vlada "robovlasnički poredak" u mnogim preduzećima. Naročito ako se radi o privatnim firmama.

**Jasmina Kovačević,
d i p l o m i r a n a
defektologinja**

Bježi koliko te daleko noge nose!

Pripremila: Dragica Omerčehajić

**Skulptura „Les Voyageurs“
umjetnika Frances Bruno
Catalano... koja simbolizira
prezninu koja nastaje u
čovjeku kada biva prisiljen
napustiti svoju zemlju, svoj
život, svoje prijatelje... iz
bilo kojeg razloga.**

ŽIVOT SA RODITELJIMA POSLE TRIDESETE

Svaka mlada osoba bi trebalo, kada dođe u određene godine, da ima mogućnost da se odseli iz roditeljskog doma, da se osamostali i vodi svoj život. Članovi porodice treba da budu jedni uz druge, da se

međusobno podržavaju, pa i kritikuju ako treba, ali život dve, a često i više generacija, u istom prostoru, naročito ako je mali, ne može nikome da prija na duge staze. Svako ima svoje poglede na svet, jedni drugima zadiru u privatnost, mešaju se u životne odluke, stvaraju se tenzije i zaboravlja se koliko je porodica važna i koliko treba da bude utočište od svega negativnog u svetu oko nas.

Međutim, na ovim našim prostorima, mali broj mlađih, pa i malo starijih, može da priušti odvajanje od roditelja. Istina, ima i onih kojima se dopada da ih ručak uvek čeka na stolu, da ne moraju da brinu o računima, o sudovima niti da li ima namirnica u frižideru, ali ipak većina živi u zajednici zato što nema drugog izbora. Čak i mlađi bez invaliditeta retko donose odluku da se osamostale. O čemu onda da govorimo kada su u pitanju osobe sa invaliditetom, kojima je neophodna kontinuirana personalna asistencija, pristupačan stambeni prostor, pristupačan prevoz, kod kojih je stopa nezaposlenosti još viša, čiji je život toliko skuplji i koje spadaju u najsiromašnije slojeve društva?

Jedan od prvih tekstova na koji sam naišla istražujući ovu temu, odnosi se na Veliku Britaniju i počinje rečima: "Ako ćete živeti samostalno, najvažniji korak je odgovarajući dom. Zapitajte se: da li vaš dom odgovara vašim potrebama ili su neophodna prilagođavanja pre nego što budete mogli da u njemu živate? Ovo bi moglo da podrazumeva procenu

radnog terapeuta kako bi utvrdio šta vam sve treba."

Kome mi koji živimo na ovim prostorima da se obratimo? I da postoji služba koja će, zajedno sa nama, utvrditi šta je sve potrebno uraditi da bi stambeni prostor bio prilagođen našim potrebama, gde potražiti finansijsku i drugu podršku da se sve to realizuje u praksi?

Osim toga, s obzirom da personalna asistencija uglavnom funkcioniše kroz projekte za ograničeni broj korisnika, teorijski, čak i ako imate pristupačan stambeni prostor i personalnog asistenta, možete sami da živite samo određeni period, koliko traje projekat, osim kada imate mogućnosti da ovu uslugu plaćate sami ili iz nekih drugih izvora (što je zaista retko). Servis personalnih asistenata bi morao da postoji u okviru sistema kako bi osoba sa invaliditetom na ovakav vid podrške mogla da računa u svakom trenutku, da zadovoljava sve svoje potrebe (lične, kućne i socijalne) i eventualno živi sama.

Većina nadležnih zamišlja da je osobi sa invaliditetom asistencija neophodna povremeno, nekoliko sati, da neko "utrči" i obavi to što treba. Svest o tome šta tačno podrazumeva ovaj posao je na niskom nivou, neki ga prevode i kao "praviš društvo osobi sa invaliditetom", ne shvatajući da sve ono što svi ljudi rade u toku dana, rade i osobe sa invaliditetom, sa tom razlikom što je nama, da bismo većinu tih stvari obavili, neophodan dobar personalni asistent.

Pronaći pouzdanog personalnog asistenta je izazov, a kada ga pronađete, važno je imati mogućnost da ga sačuvate. To možete jedino ako postoji kontinuitet u radu. Nije jednostavno ni osobi sa invaliditetom koja prima u kuću nekog novog, naročito ako živi sama, niti je personalnom asistentu lako da se navikne na svoje novo radno mesto. Personalni asistenti ne mogu svakih nekoliko meseci da strepe da li u budžetu ima ili nema novca za njihovu platu. Niko ne živi od vazduha, niti može da

priušti sebi nesiguran posao, a ni osobe sa invaliditetom svoju invalidnost ne mogu staviti na "pauzu".

Postoje predrasude i prema tome koliko su osobe sa invaliditetom u stanju da žive same. Uzmimo za primer neku imaginarnu državu gde svi uslovi za tako nešto postoje. U jednom trenutku, nezavisno jedna od druge, odluče da žive same jedna osoba bez invaliditeta i jedna osoba sa invaliditetom. Posle nekog vremena, nastupi velika kriza i obe osobe budu prinuđene da se vrate kod roditelja. Većina bi za osobu bez invaliditeta rekla: "Jeste, kriza je, teško je", dok bi za osobu sa invaliditetom sasvim sigurno rekli: "Pa kako je njoj uopšte i palo na pamet da živi sama?!"

Oni malobrojni koji ipak žive sami, uspevaju da se organizuju isključivo zahvaljujući sopstvenoj snalažljivosti, upornosti i ekonomskoj slobodi. Daleko od toga da je na zapadu idealno i da sve osobe sa invaliditetom žive same. Neke žive sa roditeljima, neke u domovima za smeštaj osoba sa invaliditetom, ali činjenica je da ima mnogo više različitih servisa podrške i mogućnosti, a to su upravo preduslovi da bi se neko odlučio da živi sam.

Jedan program teško može da pokrije kompletne potrebe svih osoba sa invaliditetom u gradu ili državi. Zato je od izuzetnog značaja da institucije i organizacije čak i ako pružaju isti vid usluge, međusobno gledaju jedni na druge kao na kolege, a ne kao na konkureniju. Tako je teret raspoređen, a korisnici, između ostalog, mogu da žive sami, ako tako žele. Iako napisan pre nekoliko decenija, roman Skallagrigg (William Horwood), se bavi ovim i mnogim drugim pitanjima koja su i danas aktuelna. Kroz živote dva lika sa teškim telesnim invaliditetom, realno govori o osećanjima, nadama, strahovima i iskustvima većine osoba sa invaliditetom, kao i o razlikama između načina na koje su ih porodica i društvo tretirali tokom dvadesetih

i osamdesetih godina 20. veka. Arturu su već u ranom detinjstvu oduzeta sva prava i mogućnosti, kada ga na doktorovo insistiranje smeštaju u instituciju tj. "dečiji pakao", gde, prepušten na milost i nemilost sistemu koji guši svaku individualnost, provodi veći deo života. S druge strane, Ester živi u okruženju koje podstiče njenu samostalnost i obrazovanje, uz porodicu, prijatelje, asistente, nastavnike, koji je tretiraju kao ličnost. Kroz njenu svakodnevnicu vidimo značaj porodičnog okruženja i raznovrsnih servisa

podrške (od stalnog personalnog asistenta, preko kućne pomoćnice do dadilje za njenog dete), kao i asistivnih tehnologija, pristupačnog prevoza i stanovanja, a provlači se i element finansijske sigurnosti kao olakšavajuće okolnosti u njenom životu.

Dok Ester i Artur, zajedno sa svim ostalim likovima, prolaze kroz razne faze života, boreći se za svoja uverenja, oni svojim osobinama i emocijama pokazuju da su osobe sa invaliditetom ljudska bića, kao i svi drugi, sa raznim vrlinama i manama, ali i da kvalitet njihovog života ne zavisi od težine invaliditeta, već pre svega od mogućnosti koje im se pružaju i dostupnosti kvalitetnih sistema podrške.

Jedino tako osoba sa invaliditetom može da bira kako i sa kim će živeti. Važno je biti ambiciozan, imati volju, praviti planove, ali je neophodno i imati načine da ih sprovedete u delo, a to osobe sa invaliditetom mogu jedino uz podršku društva koje u praksi realizuje socijalni model pristupa invalidnosti, prilagođavajući se svim svojim članovima bez izuzetka.

Niko od nas nije pusto ostrvo. Ne postoji osoba koja u svom životu ima savršenu kontrolu, svi zavisimo od nekoga ili nečega, a uspostavljanje te kontrole je borba koja traje celoga života.

Jelena Milošević

KAMPAJNA #PonosniNaSebe

Kampanja #PonosniNaSebe (ponosni na sebe) je prva kampanja koja će se sprovoditi od aprila do decembra 2016. godine od

strane pet koalicija organizacija osoba sa invaliditetom u cijeloj BiH, uz podršku MyRight organizacije. Kampanja ima za cilj da kroz različite javne aktivnosti u zajednici i putem medija upozna građane/ke o pravima svih osoba sa invaliditetom, o sposobnostima i vrijednostima osoba sa invaliditetom, kako bi se na taj način sprječila marginalizacija osoba sa invaliditetom i promijenile postojeće negativne predrasude o ovim građanima i građankama. Kampanja #PonosniNaSebe ima za cilj podići svjesnost da su osobe sa invaliditetom jednako sposobne za velika djela i da invaliditet ne mora nužno sprječiti ljudi da ostvare svoje snove.

Primjera za ovo nalazimo u mnogim izuzetnim osobama sa invaliditetom koji su dali veliki doprinos umjetničkom, kulturnom i naučnom naslijeđu čovječanstva. Profesor i naučnik Stephen Hawking je dao podršku kampanji #PonosniNaSebe i poručio da ako je on s bolešću motorike neurona od koje je potpuno paraliziran uspio u životu, onda to svakako mogu i drugi.

Fondacija Hellen Keller, američke gluhoslijepе književnice i političke aktivistice, i fondacija Frida Kahlo, meksičke likovne umjetnica, su takođe podržale kampanju #PonosniNaSebe. Kroz kampanju #PonosniNaSebe također će se zagovarati i strateški ciljevi:

1. Uredbe ili pravilnici o pomagalima,
2. Zakon o organizacijama osoba s invaliditetom,
3. Zakon o zabrani diskriminacije,
4. Zakon iz oblasti socijalnog sektora / socijalne zaštite,
5. Zagovaranje nove ili revizija postojećih strategija.

Kampanja #PonosniNaSebe je najavljenja Konferencijama za medije u aprilu 2016. godine, te je počela i realizacija iste kroz Koalicije organizacija osoba sa invaliditetom u pet gradova Bosne i Hercegovine, Sarajevu, Banja Luka, Doboju, Bijeljini i Tuzla.

Redakcija "Inicijative"

PARAN: PERUANSKO PLANINSKO SELO SLIJEPIH

Malo selo Paran smješteno je na oko četiri sata vožnje od peruanske prijestolnice Lime u planinskom gorju Ande. Mnogi od oko 360 stanovnika boluju od nasljednog sljepila, piše Anadolu Agency (AA).

Seljani nikada nisu dobili medicinske potvrde o uzroku sljepila od kojeg boluje oko 75 stanovnika, najviše muškarci. Vjeruje se da je riječ o oboljenju koje se prenosi genetski sa generacije na generaciju, koje uzrokuje retinitis pigmentosa, fenomen poznatiji kao "pogled kroz tunel". Još nikada nije pronađen lijek za sljepilo, koje se najviše manifestuje kod dječaka u dobi od sedam godina, koji tokom dana vide slabije dok navečer ne vide nikako. Paran je tihomjesto, udaljeno od gradskih gužvi. Seljani najvećim dijelom rade na velikim plantažama voćnjaka odakle ubiru najslađe peruanske breskve.

NEVEROVATNA ZANIMANJA KOJA VIŠE NE POSTOJE

U današnje vreme, mnogima je teško da dođu do posla, ali sumnjam da bi se malo ko obradovao da mu ponude radno mesto poput ovih.

Jedan korisnik sajta Redit nas je podsetio na neka zanimanja, koje je vreme "pregazilo", a koja su uprkos tome što su u najmanju ruku neobična, nekada zaista postojala.

Zamislite samo da radite kao "ljudski alarm"!

"Ljudski alarm"

Kao što im naziv govori, njihov posao je bio da svoje klijente bude ujutru. A to bi radili tako što vam, raznim stvarima, lupaju na prozore i vrata.

"Uređaj" za detekciju neprijateljskih letilica

Svrha je bilo otkriti neprijateljski avion i upozoriti trupe.

"Hvatač pacova"

Hvatači pacova su postojali uglavnom u Evropi, a cilj im je bio ograničenje populacije glodara. Posao nije bio uopšte lak, a ujedi su bili sastavni deo zanimanja.

"Paljenje uličnih sijalica"

Do pojave ulične rasvete na struju, neko je morao ručno da pali i gasi svetla.

"Vozač balvana"

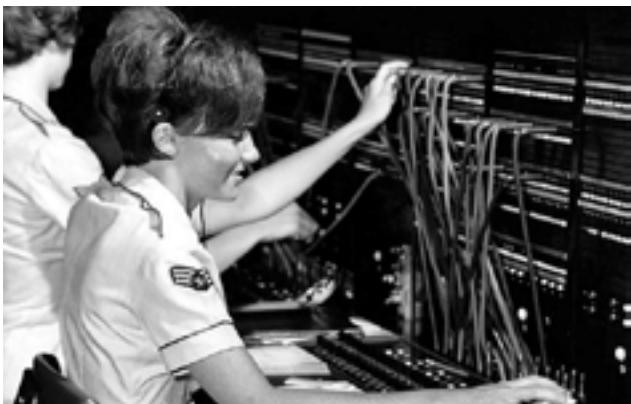
Dok prevoz kamionom nije postao moguć, ovi ljudi su navodili posećeno drvo niz reku.

“Mlekadžija”

Dok nisu usavršene tehnike hlađenja i čuvanja pojedinih proizvoda, hladno mleko su donosili ovi ljudi.

“Radnik na centrali”

Pre pojave savremenih tehnologija, radnici na centrali su bili ključni deo telefonskih mreža, povezivajući pozive.

“Fabrički lektor”

Njihov posao je da radnicima čitaju, što se tada smatralo određenim vidom zabave.

“Univerzitetски grobari”

Ljudi koji su u XIX veku iskopavali grobove i snabdevali visokoškolske ustanove leševima koji su korišćeni na medicinskim fakultetima.

“Postavljač čunjeva u kuglani”

Ovaj posao je uglavnom bio rezervisan za tinejdžere i nije bio naročito plaćen.

“Sekač leda”

U vremenu kada frižideri nisu postojali, ljudima je opet bio potreban led.

Ko zna, možda za koju deceniju i vaše zanimanje ode u istoriju, a tehnološki napredak se dosada pobrinuo za mnoga zanimanja.

Izvor: www.nadlanu.com

FANTASTIČNI REZULTATI ŠESTOSATNOG RADNOG VREMENA

Skraćivanje radnog vremena ne samo da zaposlenike čini sretnijima, nego izgleda spašava i živote.

Radikalni eksperiment se posljednih nekoliko mjeseci provodi u drugom po veličini gradu u Švedskoj, u Gothenburgu. Umjesto uobičajene četrdesetosatne radne sedmice, zaposleni u ovom gradu rade po šest sati.

Rezultati iz staračkog doma Svartedalens najbolji su pokazatelj da je skraćeno radno vrijeme potpuni pogodak. Osoblje ovog doma odmah je podiglo standard svojih usluga, a i

Times. Bolnica je od tada saopštila da je manji broj zaposlenika bio bolestan nego ranije, urađen je veći broj operacija, a i pacijenti čekaju kraće na uslugu.

Raditi manje, drugim riječima u ovom slučaju, vjerovatno rezultuje spašavanjem više života. "Godinama su govorili da je radno vrijeme od osam sati optimalno", rekao je NY Timesu Anders Hyltander, izvršni direktor bolnice. "Međutim morali smo preispitati taj pristup. Ako želite povećati produktivnost, morate biti otvoreni za nove ideje".

sami imaju samo riječi hvale za eksperiment švedske vlade.

"Ranije sam konstantno bila iscrpljena", otkrila je Lise-Lotte Pettersson, medicinska sestra u Svartedalensu za Guardian. "Sad sam više koncentrisana na posao, imam mnogo više energije za rad, kao i za porodični život", dodala je ona.

Odjeljenje za ortopediju Univerzitetske bolnice Sahlgrenska, sa 89 medicinskih sestara i ljekara, također se prebacilo na raspored od šest sati u 2015. godini, javio je New York

Eksperimenti koje je provodio K. Anders Ericsson, jedan od najboljih stručnjaka na području psihologije rada, pokazali su da ljudi mogu ostati produktivni samo četiri ili pet sati koncentriranog rada. Nakon što prođe to vrijeme njihova produktivnost rapidno opada. "Ako gurate ljudе da rade izvan tog vremena maksimalne koncentracije, vrlo je vjerovatno da će steći neke loše navike", rekao je Ericsson za Tech Insider. Te loše navike, između ostalih sanjarenje ili ometanje društvenim mrežama, štete produktivnosti, zaključio je stručnjak.

EVO KAKO ĆE IZGLEDATI SVIJET KADA U PENZIJU BUDEMO ODLAZILI SA 67 GODINA

Dubrovčanin Ivica Hajdić je na svom Facebook profilu napisao sjajan tekst povodom produženja godina za odlazak u starosnu mirovinu.

Godina je 2046. Jedna od najavljenih reformi konačno je zaživjela, ljudi sa 67 godina idu u mirovinu.

Profesor od 67 godina već pola sata pokušava naći svoju učionicu, naime zaboravio je popiti svoj antisklerin.

Doktor sa 67 godina operira pacijenta, ali teško razlikuje na monitoru želudac od bubrega.

Službenica u banci od 67 godina zabunom je klijentu dala 2300 eura umjesto kuna. Kad dobije zasluženu mirovinu, iduće 4 godine će morati otplaćivati dug svoje greške.

Medicinska sestra od 67 godina zamijenila je kartone pacijentu, pa mu upravo operiraju zdravo slijepo crijevo.

Repcionera od 67 godina je upravo uštaklo, pa ga vozač hitne pomoći uz pratnju svog kolege medicinskog tehničara koji također imaju po 67 godina, polagano iznose naočigled zaprepaštenih gostiju. Pošto je to predugo trajalo, jedan od gostiju ga je prenio u svoje auto i odveo do bolnice.

Vatrogasac od 67 godina pokušava spasiti zapaljeni stan. Zapeo je na skalama. Dolazi mu u pomoć nešto mlađi kolega od 66 godina. Prošlo je dva sata, još ih izvlače. Stan je u međuvremenu izgorio do temelja.

Farmaceut od 67 godina radio po krivim formulama, smiksaо krive tablete. Čovjek umjesto tableta za smirenje, dobio tablete koje potiču na akciju, tzv. "sindrom hiperaktivnosti". Uglavnom taj pacijent je pobjegao iz bolnice za duševne bolesti, pod utjecajem "speed lijekova" koje je zabunom dobio. Ali dva zaštitara u dobroj tjelesnoj kondiciji od cca 67 godina su žurno krenula u potjeru za njim. Potraga još traje. Ne samo za bolesnikom, jer je i jedan od zaštitara nestao na predjelu gусте šume. Kažu da je unatoč dobroj fizičkoj kondiciji bio vrlo senilan.

Konobar od 67 godina, u poznatoj zagrebačkoj gradskoj kavani umjesto bijele kave donio je divku sa dvopekom.

Kuhar sa 67 godina pomiješao je arf sa bešamelom, misleći da je arf neki dodatak jelu. Dimnjačar od 67 godina skače po krovovima i čisti dimnjake. Zabunom je očistio cijev za kanalizaciju.

Stomatolog od 67 godina čovjeku izvadio dva zdrava zuba, misleći da je karijes. Čovjek ga tužio. Stomatolog umro tijekom sudskog postupka, koji je trajao i trajao, jer sudstvo još nije doživjelo najavljenu reformu.

Tetu u vrtiću od 67 godina djeca više ne zovu teta, nego baba! Doduše to tetama, odnosno po novom "babama iz vrtića", nije previše smetalo!

ŠARENA STRANA

ADAM I EVA

Pita Eva Adama:

- Adame voliš li me?

Adam odgovara:

- A koga ču drugog.

FATINA RODBINA

Rodbina zvoni Fati na interfon:

- Ko je?

- Mi smo!

- Evo, kad čujete signal samo gurnite vrata nogom.

- Što nogom?- začude se ovi.

- Pa niste valjda praznih ruku došli.

GUSARSKI

Gusar sjedi u krčmi i pije rum, kad ga krčmar pita:

- Kako ste dobili tu drvenu nogu?

- Jednog dana sam plivao pored broda, naišao je morski pas i odgrizao mi nogu.

- A kako ste dobili tu kuku na ruci?

- U napadu na jedan brod mi je odrezana.

- A kako ste dobili taj povez preko oka?

- Gledao sam galeba kako leti i on mi se "olakšo" u oko.

- Pa, zar se tako može izgubiti oko?

MAGAREĆA POSLA

Rješili lisica, magarac i vuk da otvore firmu.

Kaže lisica:

- Ja sam lukava, ja ču otići u opštinu i srediću nam dozvolu za čas posla.

Ode lisica i vrati se sva pokunjena – nije uspjela.

Onda kaže vuk:

- Ja sam opasan i ljudi me se plaše, sada ču ja na brzinu da dobijem dozvolu.

Kad, eto vuka – podvio rep, ni on nije uspio.

Tada kaže magarac:

- Idem ja da probam.

Vrati se magarac poslije pola sata sav sretan i vikne:

- Dobio sam dozvolu, dobio sam!

Lisica i vuk ga upitaju kako, kada oni nisu uspjeli.

A magarac ispriča:

- Odem ti ja u opštinu, pokucam na vrata i uđem, kad ono tamo sve moji školski drugovi.

POVUKLA SE GOSPODARICA TENISA

Jedna od najdominantnijih sportiskinja u istoriji Ester Ferher, koja se takmiči u tenisu i korisnica je kolica, odlučila je da se povuče. Tridesetjednogodišnja Holanđanka, koja je osvojila četiri zlata u singlu i tri u dublu na Paraolimpijskim igrama, nije doživjela poraz od 2003. godine, a od tada je zabilježila 470 pobjeda na 120 turnira i svojim protivnicima je prepustila samo 18 setova. Karijeru je završila

rekao je prvi čovjek ITF Frančesko Riči Biti, „Ona je inspiracija za mnoge, a tenis za ljude u kolicima joj duguje veliku zahvalnost za sve“. Ferherova, koja se odlučila za tenis u kolicima zbog komplikacija poslije operacije kičme, kada je imala 12 godina, počela je karijeru 1999. godine i ubrzo je postala najbolja na svijetu, a to je i ostala do povlačenja.
„Volim ovaj sport više od ostalih. Jeste da

sa skorom od 700 pobjeda i samo 25 poraza. Ferherova je slavila na svakom Gren slemu na kojem je učestvovala u singlu i osvojila je 21 titulu, dok u konkurenciji dublova ima dvije više. Zanimljivo je da od 2004. do 2006. godine nije izgubila nijedan set.

„Ester Ferher je nevjerovatna ambasadorka, ne samo za tenis, već za sportiste s invaliditetom“,

sam se dosta žrtvovala, ali uživam“, rekla je Ferherova prošle godine kada je upitana odakle joj motivacija da i dalje igra, „Moja glavna motivacija je smisao ovog sporta, jednostavno, volim ga, volim treninge, ali i činjenica da u nekim stvarima i dalje mogu da napredujem“.

